

CEDAW

KONVENCIJA UJEDINJENIH NACIJA
ZA OTKLANJANJE SVIH OBLIKA
DISKRIMINACIJE ŽENA

- **PRVI SVEOBUH VATNI MEĐUNARODNO PRIZNATI DOKUMENT O PRAVIMA ŽENA;**
- **USVOJENA NA GENERALNOJ SKUPŠTINI UJEDINJENIH NACIJA U DECEMBRU 1979. GODINE**
- **1981. GODINE STUPA NA SNAGU KAO MEĐUNARODNI UGOVOR;**
- **KONVENCIJU JE POTPISALO 90% ČLANICA UJEDINJENIH NACIJA, MEĐU KOJIMA JE I CRNA GORA.**
- **1982. GODINE USPOSTAVLJEN KOMITET ZA ELIMINACIJU SVIH OBLIKA DISKIMINACIJE ŽENA U SVRHU PRAĆENJA PRIMJENE KONVENCIJE.**
- **KONVENCIJA, KAO MEĐUNARODNI UGOVOR, U SKLADU SA USTAVOM CRNE GORE, DIO JE UNUTRAŠNJEG PRAVNOG PORETKA I PO PRAVNOJ SNAZI JE IZNAD ZAKONA.**

- **KONVENCIJA NAGLAŠAVA PRINCIPLE KOJE DRŽAVA MORA GARANTOVATI U UŽIVANJU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA, KAO I U OBEZBJEĐIVANJU JEDNAKIH MOGUĆNOSTI ZA ŽENE U NAPREDOVANJU NA SVIM POLJIMA:**
- **UVOĐENJE PRINCIPA JEDNAKOSTI ŽENA I MUŠKARACA U DRŽAVNE USTAVE;**
- **PREDUZIMANJE ADEKVATNIH ZAKONODAVNIH I DRUGIH MJERA RADI OSIGURAVANJA OSTVARENJA OVIH PRINCIPA U PRAKSI;**
- **USPOSTAVLJANJE KOMPETENTNIH TIJELA I ODGOVARAJUĆIH INSTITUCIJA ZA EFIKASNU ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE;**
- **PROMJENU ZAKONA, PRAVILA I OBIČAJA IZ PRAKSE KOJI PROUZROKUJU DISKRIMINACIJU ŽENA.**

Konvencija se sastoji od šesnaest članova, podijeljenih u šest djelova:

I DIO (Članovi 1-6) odnosi se na eliminaciju diskriminacije, rodnih stereotipa i trgovine ženama.

II DIO (Članovi 7-9) bavi se pravima žena u javnom i političkom životu, njenim pravom da predstavlja državu na javnim funkcijama, pravom glasanja i kandidovanja za izbore, pravom da učestvuje u kreiranju i sprovođenju državnih politika, i pravom na državljanstvo.

III DIO (Članovi 10 – 14) opisuje ekonomska i socijalna prava žena u oblastima obrazovanja, zdravstva i radnih prava, sa posebnim osvrtom na prava žena u ruralnim sredinama.

IV DIO (Članovi 15 i 16) odnosi se na pravo na jednakost pred zakonom, kao i na pravo žene na ravnopravnost u bračnom i porodičnom životu, uključujući jednaka prava u pitanjima starateljstva i upravljanja imovinom.

V DIO (Članovi 17-22) odnosi se na rad Komiteta za eliminisanje diskriminacije žena kao i procedure izvještavanja država potpisnica Konvencije.

VI DIO (Članovi 23 – 30) opisuje efekte koje Konvencija ima na druge ugovore, obaveze država potpisnica i administriranje Konvencije.

ČLAN 1

utvrđuje što sve obuhvata pojam diskriminacije žena: Svako razlikovanje na osnovu pola, ograničavanje ili isključivanje čiji su cilj i posljedica povređivanje principa ravnopravnosti muškaraca i žena, odnosno onemogućavanje priznanja ženskih prava i sloboda u političkoj, ekonomskoj, socijanoj, kulturnoj, privatnoj ili bilo kojoj drugoj oblasti života i sprječavanje žene da uživa ova prava nezavisno od njenog bračnog statusa i u istoj mjeri u kojoj su dostupna muškarcima.

ČLAN 2

obavezuje države potpisnice da osude svaki oblik diskriminacije žena kao i da istu eliminišu koristeći sva raspoloživa ustavna, pravna i druga odgovarajuća sredstva, brinući se o sprovođenju usvojenih anti-diskriminatorских regulativa, djelotvorno štiteći žene od diskriminišućih postupaka od strane svakog lica, organizacije

i preduzeća (posredstvom suda i drugih javnih ustanova), osiguravajući ostvarenje principa jednakosti reformom zakona, propisa, običaja ili diskriminišućih praksi.

ČLAN 3

obavezuje potpisnice da obezbijede neometan razvoj žene i ispunjavanje njenih zahtjeva preduzimanjem svih neophodnih mjera, uključujući i zakonodavne, u svim oblastima, a posebno na političkom, ekonomskom, kulturnom i socijalnom planu.

ČLAN 4

preporučuje državama uvođenje posebnih mjera za pospješivanje faktičkog sprovođenja ravnopravnosti između muškarca i žene. Ovakve mjere smatraju se nediskriminatornim, a prestaju da važe postizanjem ravnopravnosti

(kao na primjer, zakonsko regulisanje kvota, kojim se ženama daje prednost u oblastima u kojima su nedovoljno zastupljene, sve dok se ne ostvari jednako učešće).

ČLAN 5

zahtijeva od država potpisnica da preduzmu mjere za suzbijanje predrasuda, tradicionalnih društvenih i kulturnih modela iz kojih proizlaze stereotipne uloge muškarca i žene, odnosno prakse zasnovane na superiornosti ili inferiornosti jednog pola. Na primjer, kao reakcija na predrasudu da su žene nadležne za obavljanje kućnih poslova, ovaj član propisuje pravično raspoređivanje zadataka koji se tiču porodice, djece i domaćinstva između muškaraca i žena.

ČLAN 6

obavezuje potpisnice na suzbijanje svakog oblika trgovine ženama i iskorištavanja žena za prostituciju, podstičući ih da se, osim uvođenja i primjene odgovarajućih zakona, bave i uzrocima ovih problema. Pritom se ne zahtijeva kažnjavanje žena koje su izabrale da se bave prostitucijom, već omogućivanje da uživaju osnovna ljudska prava. Državama se sugeriše i da se suprotstavljaju novim oblicima seksualne eksploatacije.

ČLAN 7

obavezuje preduzimanje svih odgovarajućih mjera u cilju postizanja ravnopravnosti polova u oblastima politike i javnog života. Odnosi se na omogućavanje ženama da koriste aktivno i pasivno biračko pravo, da učestvuju u politici vlade, imaju pristup javnim službama i funkcijama i učestvuju u radu nevladinih organizacija.

ČLAN 8

Ovim članom se od država potpisnica zahtijeva preduzimanje mjera u cilju jednakih mogućnosti žena i muškaraca da predstavljaju svoje vlade na međunarodnom nivou i ravnopravnog učešća u radu nevladinih organizacija. Član predviđa privremene posebne mjere koje državama stoje na raspolaganju za postizanje ovog cilja.

ČLAN 9

obavezuje države da ženama omoguće ista prava kao muškarcima po pitanju državljanstva, uključujući i jednaka prava po pitanju državljanstva njihove djece. Kako je državljanstvo osnov punopravnog učešća u društvu i utiče na glasačko pravo žene, njeno kandidovanje za obavljanje javnih funkcija, pristup javnim službama i izbor mjesta boravka, ni sklapanje ni razvod braka, niti promjena

državljanstva supruge ne može automatski uticati na promjenu ženino državljanstva.

ČLAN 10

propisuje preduzimanje adekvatnih mjera u cilju suzbijanja diskriminacije žena u obrazovanju. Njime se podrazumijeva obezbjeđivanje istih uslova za napredovanje u karijeri i profesionalno usmjeravanje, sticanje kvalifikacija i diploma u obrazovnim institucijama kako u gradskim, tako i u seoskim sredinama, u pogledu predškolskog, opšteg, tehničkog, profesionalnog i visoko tehničkog obrazovanja i svih vrsta profesionalnog usmjeravanja.

ČLAN 11

reguliše suzbijanje diskriminacije žena u zapošljavanju, garantujući im ista prava, iste

možnosti, izbor i beneficije kao muškarcima. Države se obavezuju na uklanjanje diskriminatorskih zakona i praksi pri zapošljavanju. Ženama se garantuje slobodan izbor profesije i zapošljavanja, bez ograničavanja na poslove tradicionalno namijenjene ženama.

ČLAN 12

obavezuje na obezbjeđivanje istog pristupa zdravstvenim uslugama ženama i muškarcima, uključujući i one koje se odnose na planiranje porodice. Ovim članom podrazumijeva se i uklanjanje svih pravnih i društvenih ograničenja koja ometaju pristup zdravstvenim uslugama svim ženama, uključujući i žene kojima je otežan pristup zbog posebnih potreba, nepismenosti ili uslova života.

ČLAN 13

obavezuje na suzbijanje diskriminacije žena u privrednoj i društvenoj sferi, s posebnim naglaskom na jednaka prava na porodična davanja, bankarske zajmove i kredite kao i na pravo na učešće u svim oblicima kulturnog života, sportskim i rekreativnim aktivnostima.

ČLAN 14

odnosi se na prava žena u seoskim područjima i njihovu specifičnu ulogu u ekonomskom opstanku porodice kroz rad u sektorima privrede u kojima se ne ostvaruje dohodak. Države se podstiču da preduzmu sve odgovarajuće mjere kako bi obezbijedile njihovo ravnopravno učešće u izradi i sprovođenju planova razvoja sela na svim nivoima, kao i da od toga imaju koristi.

ČLAN 15

garantuje ženama jednaku pravnu sposobnost u građansko-pravnim predmetima kao i muškarcima: ravnopravan tretman u svim fazama sudskih postupaka, ostvarivanje prava žena na zaključivanje ugovora, upravljanje imovinom i slično. Države su obavezne, pored izmjena i dopuna zakona, da ponište i sve privatne ugovore koji ograničavaju pravnu i građansku sposobnost žena. Ovim članom se uređuje i ravnopravnost pred zakonom u pogledu slobode kretanja, izbora mjesta boravka i prebivališta.

ČLAN 16

reguliše jednakost žena u bračnom i porodičnom pravu, garantujući jednako pravo na sklapanje braka, izbor bračnog partnera i zaključivanje braka na osnovu slobodne i potpune saglasnosti, ista prava i dužnosti tokom i nakon trajanja braka, odlučivanje u svim pitanjima

koja se odnose na djecu. Član reguliše i lična prava bračnih drugova, koja obuhvataju pravo izbora prezimena, poziva i zaposlenja. Države se obavezuju da brakove između djece smatraju pravno ništavnim.

RODNA RAVNOPRAVNOST, PRISTUP PRAVDI I DRUŠTVO BEZ NASILJA NAD ŽENAMA - NAŠA STVARNOST

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

www.womensrightscenter.org

Ova publikacija je proizvedena uz finansijsku pomoć Evropske unije.
Njen sadržaj je isključiva odgovornost NVO “Centar za ženska prava” i ne
odražava nužno stavove Evropske unije.

Projekat finansira Evropska unija

Crna Gora

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Empowered lives.
Resilient nations.

